

Ljusflagor

Jan Andersson
Ljusflagor

Söderströms & Co
Förlags Ab

Jan Andersson 1977
ISBN 951-52-0437-2
Östra Nylands Tryckeri
LOVISA 1977

Någon gång efter den död som alltid varit
vaknade jag i en vindskammare med södersol.
Utanför susade en kastanje och halvvaken
tyckte jag mig ligga mitt i grenverket,
sakta gungande.

Då togs jag för en stor fågel. Med stänger
knuffade man mig i mark.
Trots att jag var jag, med händer, röst, pyjamas
skulle jag nackas på närmaste stubbe.
Det kändes som en mardröm; att snart springa
huvudlös till allas åtlöje.
Kastanjen susade lockande; det farliga trädet.

Sedan länge, fallande rönnbär,
blad som klibbar vid stövlarna,
en djupnande frost.
Men varför tvekar ännu skuggan
att bistå trädens östsidor?

Rådjurens stämpelmärken försvinner
bland ormbunkar.
Ekorrens lilla ansikte ser på mig.
Bekymrat, men utan välvilja
spänner han svansen till hopp.

Som sårskorpor bryts sanden i gårdagens
fotspår.
Vid stranden har vattnet företagit
avgjutningar i glas av min vandring.
Solen företer dessa bevis för hunden
som obekymrat hastar vidare mot en ruska
med rävpiss.

Han vet att vintern kommer,
jag känner det också.
Himlen är öppen över jorden.
Vi är tysta, stenarna, träden

Som en lössliten preposition
till ordet sommar,
knappt tyngre än en flugvinge
singlar den dag glädjen kvävdes
i sin friskhets slem.

Du drömde en natt om ett vadställe i södern.
En man i stålbågade glasögon satt där vakt
med en väldig karbin över knäna. Du ville
snabbt över för din oros skull, den oro
som kommer när du vet dig säker. Därför
trotsade du hans vapen och steg ut över
en första fiskrygg. Innan han träffade dig

Med förtorkad gom går du
över berget.

Du hårdnar som ett frö
i väntan på regnet.

Och berget är ingenting,
inte en skugga en gång.

Inte en lukt
eller en drift i vinden.

Knäskålarna knirkar,
pungen med spermatozoider slänger
häftigt.

Du är väntad sedan länge.

Sättningar i första årets grav
stör inte flugorna på korset
där värmen tar dem underifrån.
Vårens moln av klorofyll
springer fram med regn av skugga
och ett sus som styvnar först i juni.
Man krattar över de döda,
ordnar deras ostyriga gräs.
Tanklöst genomlysta av solen
denna himmelskt åkergråa dag.

En bild starkare än det röda
har man slagit i flintan.
Ditt tillfälligt bortvända ansikte
hann inte åter innan du
smärtsamt stilla rullat ihop dig.

Det är inte sant säger du, men
jag försäkrar att tassar och tänder,
ryggrad och bröstorg, allt är i sten.
Men vem har sagt att inte stenar lever?
Du rör dig ju ännu som vanligt
mellan hemmet och graven.

Någon sitter och skiter
beundrande spindelnätet under granen,
tänker: O ni ljuvliga exkrementer,
gemensamma för svanar, hundar,
tusenfotingar, maskar, albatrosser,
fladdermöss, slaktsvin, näktergalar.
Ut i natten går lukten,
oförliknelig och stark,
ända till campingplatsens
grillkiosk.

En morgon
står vildvinet stilla
på väggen över gården.
Det är vinter och
telefonen ringer hos din granne.
Det kliar av väntan
i varje ny signal.
En skugga viker undan
som vid ett plötsligt minne.
Ännu med slutna ögon,
maskarna spinner sina gångar
i ljuset.

Jag vet, tiden sorterar spillning
på stranden

och river av månar deras skuggor.

Jag vet, tiden urholkar tänder,

fäller fågelholkarnas bottnar

och gör skatornas skratt gamla.

Tiden är en spjuver.

Han klär ut oss i både ansikten

och händer.

Som en binnikemask rinner orden fram
svarta -av kontrastvätska.
Det förflutnas genkombinationer
står där tydliga som tändernas brottytor,
som mönstret av knivar på en bänk,
som bulnaden i nagelroten från en tagg.
Historien mäts i kejsarslag
och ökad konsumtion av socker, öl, havre.
Varje ljusår består av minuter.
Igår finns alltid
framåtlutat över det kommande
som ett träd
med rötter invävda i stenen.

Språkets minnen,
blåa linjer där isen förut
låg förtöjd,
torra spant mot tungan.

Ordens goda lukt.
Språng iklädda sten.

Mellan vattnet och glaset,
mellan stenen och färgen,
mellan fågeln och den lodräta
linjen,
hålrum, avstånd, svindel.
Meningslösa kryssvalv,
möten mellan handmejslade
stenblock
och oundvikliga morgnar.
Stoft gör luften yr,
det utanför, vilket inom dig

Sakta duggar sekunderna över fönsterbleck
och rostiga ansikten.

Sakta söker sig dropparna in genom porer
och avstannat trä.

Genom fönstret skymtar gamla damer
som flugor på väg över dammigt glas,
snart inne i rummet, sneddar över blomkrukas
och stannar för att putsa händerna
i vecket av Hibiscusens stam och blad.

Skenbart stilla på den vitnande sidan
förenas bokstäver till ord
som svärmar av asp på ett snöfält,
vinterns sista svårtydda tecken.

»Mina kraffter äro borttorkade såsom ett stycke
af en potto;
och min tunga låder vid min gom; och tu legger mig
uti dödsens stofft.»

Över dessa gotiska fält sjunker glömskan, Luthers
nävar begravda under utsäde från Tigris, Efesos.
I samma mylla kupade ärter och växande potatis,
ilskna bidikter och flugsvärtade blad.

Mona är uppsvälld under ögonen: brömsbett.
Blomma har ett luftgevärsskott i aktern
och kalla pärlor på nosen.
En kattunge i jordgubbslandet,
en sparv nedstörtad i diket.
Över sädesfälten jagar svalorna bin.
Fem år gammal, förtärande ärtskidor i gräset,
funderar över kornas liv
och vägen till Amerika.

Låt hunden äta barnets kängor,
för barnet är bortfört och spången
är inte längre här, där den behövs.
Göm elden vid ditt högra bröst
som värker efter slagen.
Innan kvällen är ert hus helt tomt.
Ingen gårdvar skall där vakta
de kommande barnen
för saklösa rövare.

Ensam i köket när plogbilen går förbi,
knastrande frostblommor och takbjälkar
som slacknar.

Jag vet att gråsparvarna makar sig närmare
varandra nu.

Sorkarnas tak hårdnar och dagarnas blåa skuggor
mognar sakta under månen.

Också väggarna mognar, de kommer inte närmare,
de går inte bort, de susar inte.

Varje andetag stärker handens grepp om kvällens
hjälplösa dikt.

Något om St. Vituskatedralen i snöglopp
och om Joel P. som leende förs bort.

Ondsint brusar tystnaden,
temperaturen är tjugo grader,
kranen droppar i en kastrull.
Hundens bakben rör sig i drömmen.

Något driver i havet,
kanske ett moln,
kanske ett träd.

Havet speglar sig i granar,
i drickande kor, i knarrande bord.
Sakta frasande rör det vid stranden,
daskar till bisamrättans nos
och glider bakåt över dess rygg.
Långt in i diket ringlar det sig,
in i löjornas yttersta betesmarker.

Allt är så lugnt idag.
Mossan knastrar i värmen,
vågorna springer i alarnas lövverk.
Något jämkar sig ovigt fram
under daggkåporna.

Kvigorna riktar samfällt
sina blickar mot grinden.
Skramlande ämbar talar om
att det är mjölkningsdags.

Det är den sjätte augusti 1945.
Radion lovar tre beaufort,
risk för spridda skurar.

En orm hade bosatt sig i min kudde,
alla lampor var förgäves,
alla kulor, all eld, alla skrik.

Blå duvan fick lampan att svänga,
vällade oro bland bokhyllans råttor,
som insprängda bland bokstäverna
annars var omöjliga att finna.

Valars tunga andhämtning stör om natten,
får ugglornas fjädrar att frasa.
Ögonen sluts smeksamt över pupiller
som ser min strupe urholkas av myror.

Är detta ett liv att leva frågar jag mig
och kastar dramatiskt ut ännu en tegelsten.
Den lilla floden slukar den hungrigt.
Nyss kommen från havet söker den bergen,
någonstans att hugga sig in i klippan

Det var dina ögon,
det var länge sedan.

Det var dina händer.
Jag läser ännu
vad du skrev.

Det var din mun
du slöt om dig.

Kvällens stenar
är ännu varma.

Det doftar av kåda
och hav.

En kopp står på kanten av bordet.
Staden mullrar ur sina klyftor,
jag tror kaffet är varmt.
Man tippar snö över kajens kant.

Ett papper blåser över körbanan
in i glittret av vattenhinnor
och det sträva ljudet av spadar.
Någon cyklar i motljus, en spinnande
skugga glider över fasaden och
sjunker in i tvärgatans tomhet.

På korta skaft rör alla sina
små huvuden med tungorna
vilande mot gommen.
Tunna fåror sipprar ur mungipor
och ögonvrår.

Obegripligt mullrar staden.
Någon fattar hårt om sin hatt.
Mätta gnider jätteplanen
sina bukar mot molnen.

Hopkrupet i en skreva, havet
med snöns vita tassar,
beska stråk av vind.
Horisonten hjälplöst tung
som en tröskel i iskallt drag.
Ett snitt i blått membran,
Guds välsignade kniv

Duvblå sprittningar
längs ögats stränder,
små blanka fjäll
ur djupet.

Den alltid lugna ytan
speglar dig

I sin egen tyngd ligger tingen
hopslumrade,
så värdiga, sönderfrätta munnar,
markens känselspröt,
tomma pansar, kallnade.

Under stenen
ligger ofödd cikada.
Över skogsbrynet,
kvällens mörka skogsbryn
pendlar söderns fåglar.

Tanklöst står härbret
vänt mot sjön,
spår av fötter
under dess buk.

Tomma nyponbuskar
och ljudet av fallande frön
i skogens svärta.

Bergen som vitnar ännu en dag,
kråkor på väg tillbaks
avsmakar någons spillning.

Himlen har glömt sina moln,
en åda skyndar från
öster till väster

Några ord makar sig tillrätta,
minns de dödas läppar
och smaken av liv.
Nu är nästa år
och annat bo.

Fisksnärtsordet
lurade tankens tärna
att fånga ljuset.

Ordlös stiger hon
till förnyad dykning.
Med blixtrande fenor
rör hon
vingarna.

I husets slagskugga speglas
lampans vita, stumma rundel
brinnande tyst som koppens tyngd.
mot bordet.

Vinden fyller fönstrets rutor,
himlen böljar sakta.
Flagor av ljus lossnar

Utsträckt framför dig din arm,
vasken hugger efter den,
kranen spottar blod.
Ur vardagsrummet målar bekännelser fram,
medan larmande drömmar drar genom
källartrappan.

Mjukt, vänligt mögel
täcker dina fotstegs stenar.
Eldsnön,
som ett skelett,
ritar löften om möten
bortom kroppen.

Juli har gått över ängen,
led och kättjefull naggade hon
 björklöven i anten,
lämnade grinden mot fladan öppen.

Så slapp vinden in
att röra matta täckblad
och fösa lekande mygg in
bland granarna.

I dropparna faller ett ljus
ständigt utåt, skrumpnar.
Som ett råttskinn tar du det
i din hand men det mullrar
som av nya regn bakom skogen.
Vem sade att det var ljus?

Solen går över asfaltverket,
brödbilen har sin leverans.
Genom fotsulorna kväller

Sågtand, malöga,
droppar mot droppar
där hinnor och veck
långsamt slätas ut och andas.
Bergskedjor för myror som
i trötta leder förstärker sina gåingar
och välver som vågor
frasande över uppluckrat kött
därunder örat kontrakterar
och avsöndrar kalk.

Jag vet inte,
hörsel blir känsel
blir grenar av kalk,
spiraler så bestämt sträckta
som blinda maskar stelnade
mot ett avlägset brus.

Trädet fingrar frånvarande
på kvällen
med en mager gren.

Ett brus som av radiovågor
går genom dess krona.
Viken är trutgrå
och änder grensle över vattnet
förtonar i den tätande snön.

De berusade skriker
klart och vackert
som människor.

Under veden tickar
igelkottens hjärta.
Vi är i alla riktningar
omgivna av stränder och hav.

Nu faller jorden,
jag hör henne falla.
Lamporna flämtar efter ljus,
tystnaden vet med sig
att stenen redan kokar i husens trappor.
Nu är det dags att lämna Thessaloniki
för blåsipporna i norr.

Skymningen kryper in i trädens bark
och buskarna avsöndrar skugga.

Från havet hörs rop,
slag av åror.

Sömnen kommer och kastar sina nät
mellan mina domnade öron.

Vinden kammar gräset rent,
det nya, starka, sträva.

Över gården skyndar en snigel
med barr på ryggen.

Handens eremitkräfta skyggar
under filten.

Sömnen är så tung
och skön.